
Kronika

Kos je bil plodovit zgodovinar, ki je priobčeval svoje spise nad 40 let v raznih slovenskih časopisih, zlasti je sodeloval pri Carnioli, Časopisu za zgodovino in narodopisje, Času, Domu in Svetu, Izvestjih Muzejskega društva za Kranjsko, oziroma Glasniku Muzejskega društva za Slovenijo, pri Kresu, Letopisih Slovenske Matice in Ljubljanskem Zvonu. Obdeloval je v prvi vrsti najstarejšo in srednjeveško slovensko zgodovino, kjer je strogo na podlagi virov oral ledino ali pa trebil plevel. Pri tem je razlagal tudi osebna in krajevna imena. V tej dobi je izdal samostojen spis «Spomenica tisočletne Metodove smrti» (1885). Ker je kot šolnik poučeval tudi vzgojeslovje, je napisal o tem predmetu poseben spis «Vzgojeslovje» (1890).

Največja zasluga pa gre Kosu kot izdajatelju zgodovinskih virov. Najprej je priobčeval posamezne regeste, t. j. posnetke iz listin, ter izdal posebno knjigo lokalnih regestov «Doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja» (1894). Nato je pa začel sistematično nabirati in izdajati zgodovinske vire, da je nastalo njegovo glavno delo «Gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku» (1902, 1906, 1911 in 1915, oziroma 1920), ki ga je preračunal na deset zvezkov, in sam izdal štiri. V «Gradivu» natisnjeni regesti segajo od 501. do 1200. leta z obsežnimi krajevnimi, osebnimi in stvarnimi razlagami. Povsod je obenem kot uvod zgodovinski pregled dotične dobe na podlagi regestov. Z «Gradivom» je postavil Kos temelj slovenskemu zgodovinarstvu, kakor Pleteršnik s slovarjem slovenskemu jezikoznanstvu.

Kos je bil nesebičen znanstvenik velike nadarjenosti, pridnosti in vestnosti, ki si je zaslužil naše priznanje in našo hvaležnost. Dr. Lesničar

Kuzma / Polemika

Dizmi

Zakaj pa je toliko ropota,
zakaj so tako razbita, razrita
pohorska pota?
I, po njih se klavrno skita,
brez grive potepa
in z repom opleta
pegaz Dizme-poeta.

«Quos ego! Jaz sem jaz!»
razsaja pohorski poet.
«Komur je mraz,
naj pride se k moji pečici gret!»

Pozor in polena v rôke,
če vam je mari hlač!
Glejte obupne skoke,
ki jih dela steklač!

«Jaz sem pohorski kmet in poet! Ju-hu-hu!
Prav kakor Hans Sachs: Schuster und Poet dazu!»

«Zviška motrim vaše delo v nižini!»
se repenči poet na pohorski krtini!

Urednikov «imprimatur» dne 19. avgusta 1924